

דו"ח סיכום עונת הרחצה לשנת- 2009

מוגש מטעם: עמותת "צלול"

כתב: עו"ד שחר בריינברג

עורכת: ריבי פדרמן, רכזת פרויקט הים התיכון

11 אוקטובר 2009

דו"ח סיכום מצב חופי הרחצה בישראל עונת הרחצה הרשמית - קיץ 2009:

ביום 17.10.09, כ"ט בתשרי התש"ע, תסתיים עונת הרחצה הרשמית בחופי ישראל לשנת 2009, אשר החלה ביום 25.4.09, א' באייר תשס"ט. בסך הכול נמשכת עונת הרחצה הרשמית כ-6 חודשים במוצאע.

עמותת "צלול", הפועלת למען איכות הסביבה בישראל, עוקבת אחר הנעשה בחופי ישראל לאורך כל השנה בכלל ובמשך עונת הרחצה בפרט, תוך שימת דגש על חופי הים התיכון. פעילות מעקב זו נעשית ברובה בשיתוף אגף ים וחופים ומשרד הבריאות. לקראת סיום עונת הרחצה מגישה העמותה לעיון הציבור דו"ח, אשר במרכזו סקירה מעודכנת וממצה אודות מצב זיהום חופי הרחצה בשנת 2009. הצגת הנתונים וניתוחם תבצע תוך השוואתם לנתונים מעונות רחצה בשנים קודמות (2007 - 2008), ותוך התייחסות פרטנית לאירועי זיהום הים הבולטים ביותר, שהתרחשו בעונת הרחצה 2009.

עמותת "צלול" מתחייבת, בשם האינטרס הציבורי ולמען הים בישראל, להמשיך ולנהל מעקב אחר הליכי האכיפה בנושא זיהום חופי ישראל כמפורט בדו"ח זה. בד בבד, שומרת עמותת "צלול" על זכותה, כארגון סביבתי יציג, להשתמש בכל הכלים החוקיים העומדים לרשותה לשם מניעת זיהום הים, לרבות הגשת תלונות למשטרת ישראל והגשת תובענות לפי החוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), תשנ"ב-1992.

בטרם החלה עונת הרחצה הנוכחית, קיימה עמותת צלול סיור חופים, יחד עם רני עמיר-ראש אגף ים וחופים, זאב פיש- מפקח ארצי של משרד הבריאות ונציגי משרד מבקר המדינה. במסגרת הסיור נסקרו חופי רחצה המועדים לזיהום בשל אירועי עבר תוך ניסיון לעמוד על מוכנותם של ראשי העיר לקראת עונת הרחצה. כעת, בתום עונת הרחצה, מבררת העמותה באם אכן ההכנות עליהן הצהירו נציגי העיריות, אכן הוכיחו עצמן.

תמצית נתונים אודות חופי הרחצה המוכרזים בישראל:

- בישראל ישנם כ-143 חופי רחצה מוכרזים, באורך כולל של כ-18 ק"מ (כולל חופי אילת, ים המלח והכנרת) המהווים פחות מ-10% מכלל חופי ישראל.
- מנתוני המשרד להגנת הסביבה עולה כי, רצועת החוף של ישראל משתרעת לאורך 195 ק"מ, מתוכם נותרו רק 53 קילומטר של חוף טבעי פתוח.
- בכל עונת רחצה נמנים בחופי ישראל כ-55 מיליון ביקורים במוצאע, זאת על פי נתוני המשרד להגנת הסביבה. עובדה המבהירה מעל לכל ספק את חשיבות מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, לרבות במי ביוב, וזאת באמצעות ניהול מערך מוסדר של תחזוקת מנע בתשתיות הביוב העירוניות.
- על פי תקנות משרד הבריאות, איכות מי הים נבדקת פעם בשבוע (לכל הפחות) במהלך עונת הרחצה, אם כי בחופים המוכרזים **בלבד (!)** ופעם בחודש בעונת החורף, זולת חופי רחצה בודדים הפתוחים לציבור לאורך כל השנה, בעיקר בעיר תל אביב-יפו.
- המדד על פיו נאסרת הרחצה בחופים הינו אך ורק הימצאותם של **שפכים סניטאריים (קרי, מי ביוב)** במי הים. מדדים כימיים שמקורם, בד"כ, **בשפכים תעשייתיים, אינם נמדדים באופן רציף** לאורך חופי הרחצה, ולגביהם לא קיים תקן המאפשר סגירת חופי רחצה. למותר לציין, שבחופי עכו בלבד מתקיימת בדיקה חד-שנתית לאיכות הכימית של מי הים.
- הזרמת מי ביוב שלא בהיתר אל הים במישרין או בעקיפין (דרך נחלי חוף) מהווה עבירה פלילית על פי חוק המים, התש"ט-1959 ועל פי החוק למניעת זיהום ים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988 ובצידה עונש של שנת מאסר וקנס בגובה של כ-350,000 ₪.
- בין התלונות השכיחות בעקבות חשיפתם של בני אדם לזיהום ים ניתן למנות: מחלות מעיים על כל סוגיהן, דלקות עיניים, אוזניים, זיהומי עור, בעיות בדרכי הנשימה ועוד.
- זיהום ים אינו מסתכם בחשיפת הציבור לסכנות תחלואה בלבד, אלא עלול להוביל לפגיעה חמורה בסביבה הימית, בבעלי החיים השוכנים בים ולכלל המערכת אקולוגית המתקיימת סביב הים. אירוע זיהום, אשר מוביל לסגירת חופי רחצה ולפגיעה בסביבה הימית, מסב נזק כלכלי לענף התיירות, הדייג, הספורט הימי (גלישה) ולכלל הגורמים להם מהווה הים מקור פרנסה רב עונתי.

עדכון התקן לקביעת איכות מי ים בחופי רחצה מוכרזים בישראל :

- החל מעונת הרחצה 2009 אימץ משרד הבריאות תקן חדש לקביעת איכות מי ים בחופי רחצה מוכרזים, המסתמך על חיידק האנטרוקוק, אשר מעדכן את תקן הרחצה הקיים משנת 1992, המסתמך על חיידק הקולי הצואתי בלבד. המעבר לתקן אנטרוקוק הינו פרי עבודה מאומצת ומשותפת של משרד הבריאות ועמותת "צלול", אשר תחילתו בשנת 2006, אז הציגה עמותת "צלול", במסגרת דו"ח מצב הים, לראשונה, את הטענה, כי התקן לקביעת איכות מי הרחצה בחופי ישראל הינו תקן מיושן (משנת 1992),

המבוסס על חיידק הקולי הצואתי, אשר אינו תואם לסטנדרטים הבינלאומיים (אירופאיים ואמריקניים), המסתמכים על חיידקי ה- E.coli והאנטרוקוק. **יתרונם המובהק של מדדים אלה, לעומת הקולי הצואתי, הוא עמידותם לאורך זמן רב יותר במי הים המאפשר זיהוי טוב יותר של זיהום מי ים העלול להוביל לתחלואת מתרחצים. במסקנות הדו"ח הומלץ, ליזום שיתוף פעולה עם משרד הבריאות על-מנת שישקול בחיוב החלפת התקן הקיים והתאמתו לזה המקובל בעולם.**

המלצות עמותת "צלול", כאמור בדו"ח מצב הים לשנת 2006, הובילו לסדרת דיונים מקצועיים בנושא, בהם נציגי העמותה היוו חלק מהצוות המקצועי, בעקבותיהם הוחלט במחלקה לבריאות הסביבה במשרד הבריאות לערוך פיילוט נרחב, במסגרתו נדגמו מי הים לשם איתור שלושת החיידקים האמורים לעיל. במסגרת הפיילוט נאמדו יתרונות וחסרונות חיידקי האנטרוקוק וה- E.coli לעומת הקולי הצואתי. לאחר ניתוח ממצאי תוצאות הדיגום, אשר נערכו במסגרת הפיילוט, שארך כשנה, החליט משרד הבריאות לאמץ באופן רשמי את האנטרוקוק כמדד רשמי נוסף לקולי הצואתי לקביעת איכות מי הרחצה בחופי ישראל. בתוך כך מתעתד משרד הבריאות לערוך מחקר נוסף לקביעת התקן המירבי המותר ל- E.Coli המעניק התאמה טובה יותר בין זיהום ים למחלות מעיים של רוחצים. (מצ"ב נספח א' – הנחיות המהנדס הראשי בנושא תקן לאיכות מי ים בחופי הרחצה המוכרזים).

להלן פירוט עיקרי התקן לקוליפורמים צואתיים וחיידקי האנטרוקוק, לפיו קובע משרד הבריאות האם איכות מי הים בחופים ראויים לרחצה, ומתי קיים סיכון לבריאות המתרחצים:

חיידקי אנטרוקוק (נלקח מאתר האינטרנט של מרד הבריאות www.health.gov.il):
בין 0-35 אנטרוקוק ב-100 מ"ל מי ים - איכות המים מוגדרת כטובה מאוד
בין 36-104 אנטרוקוק ב-100 מ"ל מי ים - איכות המים מוגדרת כבינונית
מעל 104 אנטרוקוק ב-100 מ"ל מי ים - מוגדר כחוף אסור לרחצה

קוליפורמים צואתיים:

סקר תברואי ושיקול דעת לסגירת חוף כאשר בבדיקה ראשונה ובבדיקה חוזרת לאחר 24 שעות נמצאו 400 חיידקים ב-100 מ"ל מי-ים

תמצית אירועי סגירת חופי הרחצה בשנת 2009:

עונת הרחצה של שנת 2009 התאפיינה במספר דומה של אירועי סגירת חופי רחצה לעומת עונת הרחצה 2008. אולם ניתוח שנתי מראה על עלייה במספר אירועי הזיהום (מ-19 אירועים בשנת 2008 לעומת 25 בשנת 2009).

בחופי העיר בת-ים התרחשו אירועי סגירת חופי הרחצה הרבים ביותר לעונת הרחצה 2009 - שלושה אירועי זיהום בסה"כ. אחריהם ברשימה נמצאים חופי העיר חיפה וחוף אמנון שבכנרת, אשר נסגרו פעמיים לרחצה. יצוין, כי אירוע סגירת חוף אמנון אירע לראשונה בעקבות הרעלת דגים, ולא הזרמת ביוב לים. בחופי הערים הרצליה, נהריה, קריית ים, עכו והמועצה המקומית תמר – התרחשה סגירת חופים חד פעמית במהלך עונת הרחצה. כאשר סגירת חופי נהריה התרחשה כאמצעי מנע ולא לאור ממצאי מי הים וזאת עקב פליטת חבית שמן דולפת לחופי העיר; חופי עכו, אשר במשך השנים האחרונות סבלו מאירועי זיהום ים רבים וממושכים, עקב הזרמת ביוב מישובי האזור לנחל חילזון, נאסרו לרחצה פעם אחת בלבד במהלך עונת הרחצה 2009, הפעם בעקבות הזרמת ביוב מהעיר תמרה לנחל חילזון.

מסיכום נתוני השנה והשוואתם לשנת 2008, עולה כי, כמעט לא חל שינוי במספר אירועי סגירת חופים בזמן עונת הרחצה (12 אירועים השנה לעומת 13 אשתקד). עם זאת, ניתן לראות שיפור ניכר במתן מענה מצד חלק מהרשויות באירועים מסוג זה בעת עונת הרחצה. אולם, **בבחינת שנת 2009 בכללותה, קרי לא רק פרק הזמן בן כמחצית השנה של עונת הרחצה הרשמית, נראה כי חלה זווקא עליה של כ-30% במספר אירועי זיהום הים בגינן המליץ משרד הבריאות על סגירתם של חופים לרחצה – סה"כ 25 אירועים בשנת 2009 לעונת שנת 2008- אז דווח על 19 אירועים בלבד.**

להשלמת הסקירה, יצוין, כי ביחס לנתוני שנת 2007 שהוגדרה כשנת שיא בכל הקשור לאירועי זיהום חופי הרחצה, אז דווח על כ-63 (!) אירועי זיהום ים, הריי שבשנתיים האחרונות ניכרת ירידה משמעותית של כ-65% במוצע בהיקף אירועי זיהום הים בחופי ישראל ובהתאמה סגירת החופים לרחצה.

בעוד שאירועי זיהום חופי הרחצה בקיץ 2009 התאפיינו בסגירתם למשך פרקי זמן קצרים, הרי שאירועי הזיהום במהלך חורף 2009 התאפיינו בסגירתם לתקופות ממושכות. **סה"כ מספר ימי סגירת החופים במהלך שנת 2009 עומד על 109 ימים (!) במצטבר. חשוב להדגיש, כי מספר זה מקורו באירוע הזרמה חמור ומתמשך, אשר אירע בעקבות תקלה בצינור הביוב הראשי אשר מוביל ביוב גולמי מאור יהודה וישובי בקעת אונו.** כתוצאה מכך, הוזרמו מי ביוב לנחל איילון ולנחל הירקון, אשר הובילו לסגירתם החוזרת ונשנית של חופי תל-אביב-יפו והרצלייה למשך למעלה מחודש ימים. הודות להתערבותה של עמותת "צלול" וללחץ הציבורי שיצרה העמותה בעקבות אירוע זה, לרבות ארגון הפגנה בחוף פרישמן בתל-אביב, קמפיין הדבקת סטיקרים וסיור עיתונאים משותף לצלול ולשדולה הסביבתית של הכנסת בראשותו של ח"כ דב חנין, החלה לפעול רשות המים תוך שהיא מפעילה את סמכותה כאמור בחוק המים ("צו תיקון מעוות") ובכך ניצלו חופי המרכז מסגירתם לתקופה ממושכת יותר.

המסקנה הברורה אשר עולה מממצאי הסקירה היא שהלחץ שהופעל במהלך השנתיים האחרונות, על ידי הציבור ובראשו עמותת צלול, תוך שיתוף פעולה עם נציגי משרדי הממשלה, בהם, רני עמיר, ראש אגף ים וחופים וזאב פיש, מפקח ארצי של משרד הבריאות, הובילו לשיפור בדרכי הטיפול באירועי זיהום ים בשל פריצות ביוב. כך למשל, מרבית ראשי הרשויות לאורך חופי הים נוכחו לדעת כי אין מנוס מהפניית משאבים ניכרים לטובת שיפור ושדרוג מערכות הולכת הביוב והטיפול בו. המשך גישה אסרטיבית זו מצד הציבור וארגוני הסביבה תוביל להערכתנו להפחתה הולכת ומתמשכת של אירועי זיהום חופי הים במי ביוב.

מבדיקת העמותה עולה שחל שיפור במתן מענה באירועי זיהום ים מצד הרשויות בעת עונת הרחצה, אשר כולל בין היתר דיווח ישיר לעמותה ולמשרדי הממשלה במקרי זיהום וביישום פתרונות להפסקת הזיהום, בהשוואה לשנים קודמות. לאחרונה, נוכחה העמותה לגלות כי בשלה הקרקע לקידום פורום ראשי ערי החוף אשר יישומו המלא יוביל להצלחה כבירה במניעת הישנות פריצות ביוב וזיהום חופי רחצה. מקורה של הצעה זו נעוצה בעובדה שלאורך חופי הים התיכון מתגוררים למעלה משני שלישים מאוכלוסיית מדינת ישראל וכל אלה מתרכזים בכ- 10 ערים. עמותת צלול תקים ותנהיג בשנת 2010 פורום של ראשי ערים אשר לחופי הים התיכון במטרה לפעול למניעת זיהום חופי הרחצה, לרבות פעילות הסברתית בקרב התושבים בנושא השלכת פסולת בלתי מתאימה למערכת הביוב אשר מהווה גורם מזרז לסתימות בצנרת ההולכה.

סיכום מצב חופי הרחצה בישראל – 2009 :

להלן רשימת אירועי סגירת החופים שהתרחשו במהלך שנת 2009, לרבות עונת הרחצה, ע"פ סדר כרונולוגי:

תאריך	הרשות המקומית	שם חוף הים	סיום אירוע הזיהום	סה"כ ימי סגירה	גורם הזיהום
22.1.09	נתניה	פולג	29.1.09	7	עבודות תשתית במערכת הביוב של נתניה באזור נחל פולג- הזרמה בהיתר הוועדה למתן היתרי הזרמת שפכים לים
16.2.09	תל אביב יפו	כולם	18.2.09	2	עבודות שדרוג תשתית מטעם השפד"ן/איגודן – הזרמה בהיתר של הוועדה
16.2.09	הרצליה	כולם	18.2.09	2	כניל
22.2.09	תל – אביב	כולם	9.3.09	16	קריסת צינור ראשי במערכת הביוב העירונית אור יהודה וישובי בקעת אונו
22.2.09	הרצליה	כולם	12.3.09	19	כניל
16.3.09	תל-אביב	כולם	20.3.09	4	קריסת סכר שתולים, אשר הוקם בנחל איילון לשם עצירת שפכי אור יהודה

וישובי בקעת אונו						
כניל	15	1.4.09	כולם	הרצליה	16.3.09	7
תקלה במכון טיהור השפכים (להלן: מט"ש) של עין בוקק- תקלה בתחנת הסניקה	3	20.3.09	מועצה אזורית תמר	ים המלח	17.3.09	8
חול שהצטבר בקרקעית נקז עירוני וגרם לזיהום	1	19.3.09	חוף ציון	אילת	18.3.09	9
תקלה חוזרת במט"ש עין בוקק	7	29.3.09	מועצה אזורית תמר	ים המלח	22.3.09	10
בעקבות קריסתו של סכר שתולים בנחל איילון זו הפעם השלישית	6	30.3.09	כולם	תל אביב	24.3.09	11
תקלה במערכת הסניקה העירונית	6	20.4.09	כולם	בת ים	14.4.09	12
נקז עירוני- נסגר במהלך סיור החופים של עמותת "צלולי" בהוראת משרד הבריאות	6	22.4.09	הנכים	הרצליה	16.4.09	13
פתיחת עונת הרחצה 25.4.09						
תקלה במערכת הביוב	1	12.5.09	בת גלים	חיפה	11.5.09	14
חבית שמן שנמצאה בחוף	1	18.6.09	סוקולוב	נהריה	17.6.09	15
ביוב מעיר תמרה הוזרם במשך מספר ימים לנחל חילזון ומשם לנחל נעמן, היישר לחופי עכו	2	22.7.09	חופי עכו	עכו	20.7.09	16
תקלה במט"ש עין בוקק	1	21.7.09	ים המלח	מועצה מקומית תמר	20.7.09	17
כתם נפט שהופיע על המים מכיוון מתקן הדלקים הסמוך לקריית ים	2	9.8.09	קרית ים	קרית ים	7.8.09	18
אירוע הרעלת דגים	2	11.8.09	חוף אמנון	כינרת	9.8.09	19
תקלה במערכת הביוב העירונית	1	21.8.09	ריוויירה+ חוף לדוגמא	בת ים	20.8.09	20
תקלה חוזרת במערכת הביוב והסניקה העירונית	1		מרינה+_ הנפרד	בת ים	21.8.09	21
זיהום שהתגלה במים. כפי הנראה, המשך של תקלות הקודמות	1	23.8.09	סלע	בת ים	23.8.09	22
כפי הנראה, תקלה במערכת סניקה עירונית סמוכה לחוף	1	22.9.09	חוף אמנון	כינרת	22.9.09	23
ממצאי מעבדה אשר גילו ריכוז גבוה של חיידקים. הזיהום התרחש בצמוד לאירוע גשם באזור וייתכן שמדובר בתשטיפים.	1	8.10.09	חוף אכדיה	הרצליה	8.10.09	24
שרפה של לוח חשמל בתחנת שאיבה אשר הובילה לגלישת ביוב.	1	12.10.09	קריית חיים	חיפה	12.10.09	25
	מפתיחת עונת הרחצה 15 ימים					x
	מתחילת שנת - 2009 109 ימים				סה"כ ימי סגירה	

פירוט אירועים נבחרים - 2009:

זיהום חופי בת ים:

ביום 20.8.09 הורה משרד הפנים על סגירתם לרחצה של חופי "ריביירה" ו"לדוגמא" בעיר בת ים, עקב זיהום שהתגלה בדגימת מי הים. הסיבה בגינה נאסרה הרחצה בחופים נעוצה, לכאורה, בתקלה במערכת הביוב העירונית, בעטיה הוזרמו שפכים היישר אל חופי הרחצה. ראוי לציין, כי כבר ערב פתיחת עונת הרחצה, ביום 14.4.09, דווח כי חופי העיר בת ים נאסרו לרחצה למשך שישה ימים, בגין הזרמת מי ביוב לחופים, אשר מקורה בתקלה במערכת הסניקה העירונית. בדיקה מקיפה שערכה עמותת "צלול" בנוגע לחופי בת-ים העלתה ממצאים, לפיהם במהלך שלוש השנים האחרונות נסגרו חופי העיר בתדירות גבוהה בעקבות תקלות חוזרות ונשנות במערכות הסניקה והביוב העירונית, כמפורט להלן:

2007: ביום 1.11.07 נסגרו חופי בת ים לרחצה (חוף "טובגו" והסמוכים לו), בעקבות תקלה במערכת הביוב העירונית.

2008: ביום 7.3.08 דווח כי נאסרה הרחצה בחופי הרחצה הדרומיים של העיר ("הדקלים" ו"הנפרד"). ביום 27.3.08 הורה משרד הבריאות על סגירתם של חופי "הנפרד" ו"הדקלים" עקב זיהום שהתגלה בים.

2009: ביום 14.4.09 נסגרו כל חופי הרחצה של העיר. ביום 20.8.09 נסגרו החופים "ריביירה" ו"לדוגמא" לרחצה, עקב זיהום מי הים.

פעילות עמותת "צלול" בנושא:

עמותת "צלול" פנתה לראש העיר בת ים (נספח ב' - מכתב מאת "צלול" לראש העיר) והתריעה בפניו כי הזרמת ביוב, שלא על פי היתר מפורש, מהווה עבירה חמורה על חוק המים וחוק שמירת הניקיון וביקשה הבהרות כיצד בכוונת עיריית בת-ים לפעול למניעת הישנות מקרי הזרמת מי ביוב אל חופי הרחצה במקרה של תקלות במערכת הביוב בעיר (נספח ג' - הודעה לעיתונות).

לטענת עמותת צלול, ריבוי התקלות בעיר בת-ים לאורך השנים, ובפרט השנה, מעיד על כך, כי, ככל הנראה, הטיפול במערך תשתיות הביוב העירוניות לשם מניעת זיהום חופי הרחצה והבטחת בריאות הציבור אינו מצוי בראש סדר העדיפויות של עיריית בת-ים והדבר אף בא לידי ביטוי בתשובת העירייה כפי שמפורט בסעיף הבא (נספח ד' - כתבה שפורסמה באתר החדשות ynet).

תגובות בעקבות האירוע:

מטעם עיריית בת ים הודו, כי מצב תשתיות המים והביוב בעיר הינו מיושן יחסית, ועל כן סובל לא פעם מתקלות בלאי וכי התקלה נשוא האירוע מקורה בקריסה של משאבה בתחנת הסניקה בעיר. בימים אלה, נכנס לפעילות תאגיד המים והביוב "מי בת ים", אשר יהא אחראי מטעם העירייה על ניהול משק המים והביוב של העיר בת ים. לדברי העירייה, תאגיד המים לא יהא מוכן להשלים עם מקרים של גלישות ביוב לים ובכוונתו לעשות כל שביכולתו כדי לצמצם ואף למנוע תופעות מעין אלה בעתיד. הצהרה זו, מעודדת ככל שתהיה, מאוחרת מידי לטעמנו, ולו בשל ריבוי אירועי סגירת החופים אשר נומקו בכל פעם מחדש בתקלות מסוגים שונים, וזאת חרף המשך סיכון בריאותם של תושבי העיר ואורחיה הנופשים בחופי בת ים.

בעקבות פניית עמותת "צלול" דווח, כי המשרד להגנת הסביבה החליט לנקוט בצעדי אכיפה מיידיים, ולצד קנס של 4000 ₪ בגין זיהום החופים, הורה על זימון מנכ"ל העירייה להליך במשרד להגנת הסביבה, אשר בסיומו עשוי להיות מוגש כתב אישום, באם ימצאו גורמים בעירייה אחראים למחדל זיהום חופי הים. בתגובה להחלטת המשרד פנתה עמותת "צלול" למר יצחק בן-דוד, סמנכ"ל האכיפה במשרד להגנת הסביבה, וציינה כי הליכי אכיפה תקיפה ומיידית מצד המשרד מחזקים את המאבק למען השמירה על חופי הים ובריאות המתרחצים. המשרד חייב להמשיך ולנקוט גישת "אפס סובלנות" כלפי מקרים של סגירת חופי רחצה עקב מחדלי רשויות, אשר מעדיפות לנקוט בתחזוקת "שבר", קרי להתמודד עם תקלות בזמן שהן פורצות, במקום לנקוט בתחזוקת "מנע" - טיפול ושדרוג תשתיות ביוב ומערכות סניקה מבעוד מועד. למותר לציין, כי עד למועד סיום כתיבת דו"ח זה, לא עודכנה עמותת צלול בדבר ממצאי השימוע ומסקנותיו, לרבות החלטה על הגשת כתב אישום.

זיהום חופי חיפה:

ביום 11.5.09 הודיע משרד הבריאות על סגירתו לרחצה של חוף "בת גלים" למשך יממה, עקב זיהום שהתגלה במי הים. בירורים שקיימה עמותת "צלול" בנושא העלו, כי הגורם בעטיו נאסר החוף לרחצה נעוץ, ככל הנראה, בתקלה במערכת הביוב העירונית. מסיבה שאינה ברורה, התקלה כלל לא דווחה מבעוד מועד לגורמים האמונים על כך במשרד הבריאות ובמשרד הפנים, וכתוצאה מכך נוצר חשש, לכאורי, שציבור המתרחצים בחוף "בת גלים" נחשף במשך זמן ממושך למי ים מזוהמים, וזאת ללא ידיעתו.

ביום 12.10.09 דווחנו ע"י מנהל אגף המים, ביוב וניקוז של עריית חיפה כי בעקבות שריפה בלוח חשמל של תחנת שאיבה התרחשה הזרמת ביוב אל חופי העיר. נציגי העירייה שיצרו קשר עם העמותה ציינו כי הביוב זרם כשעה ובנפח המוערך בכ- 100 קוב.

ראוי להעיר, כי אומנם מדובר בשני אירועי זיהום קצרים שהתרחשו בעונת הרחצה 2009 בחופי חיפה, אך זאת על רקע עונת רחצה לא פשוטה בשנת 2008, במהלכה אירעו ארבע תקלות במערכת הביוב העירונית, אשר הציבה את חיפה בראש הטבלה של דו"ח עונת הרחצה 2008.

פעילות עמותת "צלול" בנושא:

עמותת "צלול" פנתה לראש העיר חיפה, מר יונה יהב, וציינה, בדאגה רבה, כי לאור הישנות מקרי סגירת החופים בעיר, נדמה, כי עיריית חיפה מעדיפה לנקוט בפעולות מניעה רק לאחר התרחשותן של תקלות, כאשר הנוק הסביבתי והבריאותי כבר נעשה, במקום לנקוט בגישת "תחזוקת המנע". עמותת "צלול" ביקשה מראש העיר, כי יורה לגורמים הרלוונטיים בעירו לערוך, באופן מיידי, בדיקת מערכות כוללת ומקיפה של מערכת הביוב בטרם יצאו תלמידי העיר לחופשת הקיץ ויסקנו אף הם את בריאותם בעת הרחצה בים.

תגובות בעקבות האירוע:

בעקבות פניית עמותת "צלול" יזם ראש העיר חיפה פגישה דחופה בנושא מניעת זיהום חופי הרחצה בעיר בהשתתפות נציגי האגפים השונים האמונים על הטיפול בנושא וכן נציגי עמותת "צלול". במהלך הישיבה הבהיר ראש העיר, כי הוא רואה בחופי העיר חיפה נכס בעל ערך רב חשיבות והורה לגורמים מטעמו לנקוט בכל הצעדים הנחוצים למניעת תקלות במערכות הביוב והסניקה העירונית. בעקבות הפגישה, קיים מנהל אגף המים והביוב בעיריית חיפה, מר אברהם סתיו, סיור מקצועי לנציגי עמותת "צלול" למיפוי נקודות תורפה במערכת הניקוז העירונית ובחינת דרכים להתמודדות עם אירועי גלישת שפכים ותקלות בהולכתם. בעקבות הסיור סוכם כי עיריית חיפה תקדם פיילוט לבחינת לשאיבת מי קיץ באחד ממוצאי נקזי הגשם הקרובים לחופי הרחצה, אשר יסייע בהגנה על חופי העיר מפני תקלות אקראיות כפי שקיים בחלק מערי החוף.

זיהום חופי עכו:

ביום 20.7.09 הודיע משרד הבריאות על סגירתם לרחצה של חופי העיר עכו, וזאת, לראשונה, במהלך עונת הרחצה 2009. הסיבה בעטיה נסגרו חופי עכו לרחצה נעוצה בהזרמת מי ביוב גולמי, שהוזרמו מהעיר תמרה במשך כיומיים אל יובלי נחל נעמן היישר אל הים התיכון. ראוי לציין, כי רק במהלך עונת רחצה זו חזרו חופי עכו לפעילות תקינה, זאת לאחר שבמשך מספר שנים המליץ משרד הבריאות באופן כמעט גורף שלא לרחוץ בחופי העיר, עקב זיהום חמור שהגיע למפרץ עכו ממכון טיהור השפכים של איגוד ערים לביוב איזור כרמיאל דרך נחל חילוון ונחל הנעמן.

טיפול עמותת "צלול" בנושא:

עמותת "צלול" פנתה לראש העיר תמרה, מר עאדל אבו אל-היג'ארא, וציינה כי אירוע הזרמת הביוב מהעיר תמרה מקורו, כפי הנראה, ברשלנות בתחזוקת מערכת הביוב העירונית, אשר פוגעת בכלל תושבי האזור, המנועים מלרחוץ בים בעיצומה של עונת הרחצה (נספח ה' - מכתב עמותת "צלול" לראש העיר). עמותת "צלול" דרשה מראש העיר, כי יורה לצוות העירייה לפעול, ללא דיחוי, לתיקון התקלה, ולוודא כי לא תישנה בעתיד. במקביל, הגישה עמותת "צלול" תלונה במשטרת ישראל, בגין אחריות העיר תמרה והעומד בראשה, לזיהום חופי עכו.

תגובת בעקבות האירוע:

ראש העיר תמרה עדכן, כי אירעה תקלה במערכת החשמל אשר מנעה חיבור משאבה לשאיבת מי ביוב, בעטיה גלש ביוב במהלך 19.7.09, ואשר טופלה כבר ביום למחרת (נספח ו') - מכתב תגובת ראש העיר תמרה). לדבריו, עיריית תמרה פועלת למניעת תופעת גלישות ביוב ובימים אלה ממש אף נמצאת בתהליך הרכבת מערכת התראה שתדווח על כל תקלה חשמלית מבעוד מועד ובכך תמנע הזרמות ביוב בלתי צפויות.

במקביל, ממשיכה עמותת "צלול" לנהל מעקב אחר השלמת בניית צינור המעקף המחבר בין מט"ש כרמיאל למט"ש עכו, כפתרון זמני אשר אמור למנוע את הזרמת שפכי מט"ש כרמיאל לנחל החילזון וכן אחר הליך שדרוג מט"ש כרמיאל עליו הוחלט במסגרת ה"צו לתיקון המעוות" שהוציאה רשות המים. ככל שידוע לעמותה, העבודות להרחבת מט"ש איגוד הערים לביוב כרמיאל נמצאות בעיצומן.

זיהום חופי תל אביב והרצליה:

ביום 9.2.09 דווח באמצעי התקשורת, כי ביוב עירוני גולמי החל לזרום לנחל איילון, עקב פיצוץ בצינור מרכזי, אשר מוביל ביוב מאור-יהודה וישובי בקעת אונו.

ביום 22.2.09 התממש לו החשש הנורא מכל, ודווחנו כי הסכר שהוקם לשם עצירת מי הביוב קרס לו. כתוצאה מקריסת הסכר הוזרמו לנחל איילון מי ביוב גולמיים בספיקה של כ-1,000 מ"ק ליום ואלו זרמו היישר לחופי תל אביב. משרד הבריאות מיהר להודיע, כי חופי תל אביב והרצליה אסורים לרחצה, עקב הזרמת מי הביוב לנחל איילון. במקביל עודכנו על ידי רשות נחל הירקון, כי מאז נפרץ הסכר תושבי שכונות בתל אביב המגוררים בקרבת הנחל החלו להתלונן על מטרדי ריח רע וכי קיים חשש רב מפני נזק אקולוגי חמור לבעלי החיים באפיק נחל הירקון. חופי תל אביב נשארו סגורים למשך 16 ימים וחופי הרצליה לתקופה ממושכת עוד יותר, 19 ימים.

ביום 16.03.09 שוב נפרץ הסכר בעקבות גשמים והביוב חזר לזרום אל נחל איילון, הלאה לנחל הירקון וממנו לים, בעקבות כך שוב נסגרו חופי תל אביב לרחצה למשך 4 ימים וחופי הרצליה למשך 15 ימים.

ביום 24.03.09 נפרץ הסכר בשלישית והוביל לסגירת חופי תל אביב למשך 6 ימים נוספים. האירוע הסתיים כחודש לאחר פריצת הצינור.

טיפול עמותת "צלול" בנושא:

לאחר מספר שבועות בהם לא ניתנה ההתייחסות המתאימה מצד הרשויות האמונות על הנושא, התקיימה בחודש מרץ 2009 הפגנה של פעילי עמותת 'צלול' בעקבות סגירתם לרחצה של חופי תל אביב והרצליה. בהפגנה השתתפו למעלה מ-100 פעילי 'צלול', וארגוני הסביבה אחרים הפגינו החוף פרישמן תל-אביב במחאה על אזלת היד שהביאה לפגיעה בבריאות תושבי הרצליה ותל אביב-יפו. עוד השתתפו בהפגנה ח"כ אופיר פינס, ח"כ ניצן הורוביץ ויו"ר סיעת הירוקים פאר וייסנר.

ביום 22.3.09, ערכה עמותת "צלול" ביחד עם השדולה החברתית-סביבתית למען איכות הסביבה מטעם כנסת ישראל (בראשות ח"כ דב חנין), סיור לאורך נחל איילון אליו הוזרמו השפכים, אשר זיהמו את חופי הים. בתום הסיור נערך דיון בהשתתפות חברי הכנסת והגורמים האמונים על הטיפול בנושא, במסגרתו נבחנו כל הדרכים והאפשרויות לפתרון הבעיה בהקדם האפשרי.

על מנת להעלות את מודעות הציבור לעובדה שחופי העיר תל אביב-יפו נאסרו לרחצה כחודש ימים וכדי לרתום את ראש העיר חולדאי לעניין, הפיקה 'צלול' קמפיין סטיקרים בתל אביב, המפנה אצבע מאשימה כלפי איגוד (השפד"ן), אשר במקום לנקוט במעשים מידיים, מתוקף תפקידו כאיגוד אזורי לטיפול בביוב, בחר להפנות את האשמה כלפי גורמים אחרים. קמפיין השטח תרם תרומה משמעותית ליצירת לחץ ציבורי לקידום פתרון הנדסי מידי לבעיית הצינור הביוב של אור יהודה.

התגובה בעקבות האירוע:

לאור הלחץ הציבורי, הוחלט ברשות המים לפעול ולהוציא צו תיקון מעוות שמשמעותו היא שימוש בכספי מדינה לשם תיקון התקלה וחייב האחראים במחדל לאחר סיום האירוע. מהרגע בו ניתן הצו, חלפו כשבוע וחצי עד לפתרון התקלה, עובדה אשר הייתה יכולה לקצר את ימי הזיהום הרבים, במידה והצו היה מוצא מיד עם בקיעת הצינור והגילוי כי האחראים מתחמקים מאחריות.

נספחים

נספח א' – הנחיות המהנדס הראשי בנושא תקן לאיכות מי ים בחופי הרחצה המוכרזים

משרד הבריאות
שרותי בריאות הציבור
המחלקה לבריאות הסביבה

תאריך: 14-07-2009

הנחיות המהנדס הראשי בנושא:

תקן לאיכות מי ים בחופי רחצה מוכרזים

אישור חוף ים לרחצת הציבור מותנה בעמידה בתקן זה על כל פרטיו, כמפורט להלן:

א. פסילת הרחצה בחוף ים

פסילת חוף ים לרחצה ע"י הצבור, ייעשה עפ"י אחד או יותר מחמשת הקריטריונים הבאים:

1. קיום עדות אפידמיולוגית של מקרי תחלואה במחלות זיהומיות הקשורים לרחצה בים באותו החוף.
2. המצאות מוצא שפכים או קולחים לים, בקרבת חוף הרחצה (העלול לזהם את מי הים באותו החוף).
3. גילוי חלקיקי חומרי הפרשה בחוף הרחצה או במי הים.
4. המצאות גורמים שלדעת משרד הבריאות עלולים לסכן את בריאות המתרחצים.
5. מי הים אינם עומדים בתקנים המספריים המפורטים בהמשך.

ב. תדירות הדגימות

דגימות מי הים בחוף רחצה ייעשו בתדירות המפורטת להלן:

1. בעונת הרחצה (בחודשים מאי עד אוקטובר) תילקח לפחות דגימה אחת בשבוע, ממי הים בכל חוף רחצה.
2. בחודשי החורף (נובמבר עד אפריל) תילקח דגימה אחת בחודש מכל חוף רחצה, אולם אם חוף רחצה מופעל גם בחורף, הוא ייבדק באותה תדירות כמו בעונת הרחצה.
3. חוף בעל תנאים מיוחדים או בעיות מיוחדות, ייבדק עפ"י הוראות מיוחדות שיינתנו ע"י המחלקה לבריאות הסביבה במשרד הבריאות.
4. המחלקה לבריאות הסביבה יכולה להקטין את תדירות הדגימה בחוף רחצה שלא נראה כל סיכון להזדהמותו, ושתוצאות הבדיקות מעונות קודמות היו טובות במיוחד.

ג. תקן מיספרי:

איכות מי הים בחוף רחצה, במשך תקופת פעילות החוף לרחצה, תתאים למפורט להלן:

I קוליפורמים צואתיים

1. הממוצע הגיאומטרי של בדיקות מי הים מחוף הרחצה במשך העונה, לא יעלה עד 200 חיידקי קוליפורם צואתיים ב- 100 מ"ל מי ים, והתוצאות של בדיקות בודדות לא יעלו על 400 חיידקי קוליפורם צואתיים ביותר מ- 20% מהדגימות.
2. אם מתגלית חריגה מהמקסימום של 400 חיידקי קוליפורם צואתיים, בבדיקה יחידה, תבוצע בדיקה חוזרת בתוך 24 עד 48 שעות מקבלת התוצאה החורגת במעבדה. הבדיקה החוזרת תכלול 3 דגימות מי ים שיילקחו מ- 3 נקודות שונות לאורך חוף הרחצה.
3. אם גם בבדיקה החוזרת התגלה חריגה מהתוצאה המירבית של 400 חיידקי קוליפורם צואתי, באחת או ביותר מדגימות מי הים, יבוצע סקר תברואי לגילוי מקור הזיהום.

II (אנטרוקוקים

1. התוצאות של בדיקה בודדת לא תעלה על 105 חיידקי אנטרוקוק ב- 100 מ"ל מי ים.
2. אם מתגלית חריגה מהמקסימום של 105 חיידקי אנטרוקוק, בבדיקה יחידה, תבוצע בדיקה חוזרת בתוך 24 עד 48 שעות מקבלת התוצאה החורגת במעבדה. הבדיקה החוזרת תכלול 3 דגימות מי ים שיילקחו מ- 3 נקודות שונות לאורך חוף הרחצה.
3. אם גם בבדיקה החוזרת התגלה חריגה מהתוצאה המירבית של 105 חיידקי אנטרוקוק, באחת או ביותר מדגימות מי הים, יבוצע סקר תברואי לגילוי מקור הזיהום.

III

1. אם תוצאות הבדיקה החוזרת מצביעות על סכנה לבריאות הצבור, יורה משרד הבריאות להימנע מרחצה בחוף, עד לקבלת תוצאות הסקר התברואי והפסקת זיהום מי הים. הסקר התברואי יכול שיכלול בדיקות ככל שיוורה משרד הבריאות.
2. המשך הרחצה והפעילות בחוף תישקל ע"י משרד הבריאות בהתאם לתוצאות הסקר התברואי.
3. המלצה: לשכת הבריאות תתייעץ עם נציגי הרשות המקומית ומפקח הרחצה המחוזי במשרד הפנים, לפני קבלת ההחלטה על סגירת החוף רחצה.

ד. בדיקות מעבדה

1. בדיקת חיידקי הקוליפורם הצואתי תעשה בשיטת ה-membrane filter בהתאם ל:
Standard Methods for the Examination of Water and Wastewater
APHA (latest edition)
2. כל דגימת מי ים, תיבדק גם לנוכחות חיידקי E-coli, בשיטת M.U.G כפי שפורסם ב:
Mates A. and M. Shafler, 1989 "Membrane Filtration Differentiaton of

E.-coli from Coliforms in the Examination of Water". J. Appl. Bacteriology. 67:343-346.

3. הערה: תקן חיידקי E-coli (הנותנים קורלציה טובה יותר בין זיהום מי הים ותחלואת מתרחצים במחלות מעיים) ייקבע לאחר איסוף ועיבוד מספיק נתונים (בעוד כשנה שנתיים), אך בשום מקרה הוא לא יעלה על התקן האמור של חיידקי קוליפורם צואתי.

ה. אופן הדיגום

דיגום מי הים, לצורך הבדיקה במעבדה, ייעשה עפ"י הנוהל המצורף בנספח.

נספח

נוהל דיגום מי ים בחופי רחצה

1. שעות הדיגום:

דגימות המים יילקחו מזריחת השמש עד שעה 10.00.

2. מיקום:

הדגימה תילקח ממים שעומקם בין 80 ל- 100 ס"מ. יש להקפיד על לקיחתה באזור שמול סוכת המציל המרכזית. בחופים המשתרעים לאורך רב יילקחו הדגימות במרחק של 250 מ' בין נקודה לנקודה. את הדגימה יש לקחת במרחק של 10 מ' לפחות מקבוצת מתרחצים.

3. נוהלי דיגום

- א. נפח כלי הדיגום יהיה 200 סמ"ק.
- ב. כלי הדיגום יהיה באחריות ואישור המעבדות לבריאות הצבור.
- ג. סימון ורישום הבקבוקים – משרד הבריאות יספק לרשויות המקומיות מדבקות מוכנות שבהם יהיה רשום שם החוף והקוד.
- ד. דו"ח דיגום ילווה את מסירת הדגימות למעבדה. הדו"ח יכלול את הפרטים הבאים: שעות הדיגום, פרטי הדוגם, מצב הים: ים שקט, גלי, סוער (סימון המשבצת המתאימה) מספר מתרחצים, נקודת דיגום, הערות כלליות על מצב תברואי של החוף. לדו"ח זה יצורפו ממצאי המעבדה.
- ה. הדגימות יימסרו למעבדה לא יאוחר משעה 11.00 בבוקר. עד המסירה למעבדה יוחזקו הדגימות בצידנית מקוררת עם קרחומים.

4. דיגום בקרה

בעומק הים יילקח ע"י הרשות המקומית דיגום בקרה מייצג. בהתאם לצורך ועל פי דרישת משרד הבריאות.

5. אופן הנטילה:

- א. את הבקבוק יש להחזיק בחלקו התחתון.
- ב. את הסגר יש לפתוח תוך כדי החזקת הכיסוי וללא נגיעה בפי הבקבוק או בצואר הבקבוק.
- ג. יש להפוך את הבקבוק, להכניסו למים כשהוא הפוך, לעומק 20-30 ס"מ, והלפנות את הבקבוק כך שהפתח שלו מופנה לכיוון הים וקצת כלפי מעלה ולמלאו במים ע"י דחיפתו במים באופן אופקי לכיוון הים.
- ד. בגמר הנטילה יש להשאיר בבקבוק מירווח אוויר מספיק לפחות 2 ס"מ כדי לאפשר ניעור במעבדה.

טופס דיגום מי ים בחופי רחצה

רשות מקומית.....
 לשכת בריאות.....
 תאריך דיגום.....
 שם הדוגם.....

קוד	שם החוף	שעה	מצב הים*	נקודת* דיגום	מס' מתרחצים	הערות
			שקט בינוני סוער	מרכז** צפון דרום		
			שקט בינוני סוער	מרכז צפון דרום		
			שקט בינוני סוער	מרכז צפון דרום		
			שקט בינוני סוער	מרכז צפון דרום		
			שקט בינוני סוער	מרכז צפון דרום		
			שקט בינוני סוער	מרכז צפון דרום		
			שקט בינוני סוער	מרכז צפון דרום		

* להקיף בעיגול את המתאים
 ** נקודת דיגום מרכז – מול סוכת המציל

שלום גולדברגר
 מהנדס ראשי לבריאות הסביבה

20 אוגוסט 2009

לכבוד
מר שלמה לחיאני
ראש העיר בת-ים
נורדאו 17
בת-ים

באמצעות דואר ופקס 03-5558666

שלום רב,

הנדון: סגירת החופים ריביירה וחוף לדוגמא לרחצה עקב זיהום ים

היום יום ה', ה- 20.8.09, דווחנו כי חופי העיר בת ים שבנדון נאסרו לרחצה, עקב זיהום שהתגלה בדגימת איכות מי הים. הסיבה בגינה נאסרה הרחצה בחופים נעוצה, לכאורה, בתקלה במערכת הביוב העירונית, בעטיה הוזרמו שפכים היישר אל חופי הרחצה. זה המקום להזכיר, כי זו היא הפעם השנייה בה משרד הבריאות ממליץ על סגירתם לרחצה של חופי בת ים בשנת 2009! שכן ביום 15.4.09 דווח, כי חופי העיר בת ים נאסרו לרחצה למשך שישה ימים, בגין הזרמת מי ביוב אשר לחופים בעקבות תקלה במערכת הסניקה העירונית.

כידוע, הזרמת מי ביוב לחופי הרחצה אסורה על פי דין, פוגעת פגיעה אנושה בסביבה הימית, מסכנת את הציבור, פוגעת בבריאותו, ולמעשה, הופכת אותו לקורבן, קל וחומר כאשר התקלה מתרחשת בעיצומה של עונת הרחצה ובמהלך חופשת הקיץ, כשמרבית ההורים והתלמידים נמצאים בחופשה, והכול בשעה שאולפן השקוף של ערוץ 24 הממוקם בסמוך לחופים אלו מושך אליו ציבור גדול של מתרחצים מכל רחבי הארץ. לא למותר לציין, כי הזרמת ביוב שלא על פי היתר מפורש מהווה עבירה חמורה על חוק המים וחוק שמירת הניקיון.

למרבה הצער, בדיקה שקיימנו בארכיון העמותה בנושא סגירת חופי רחצה בישראל, העלתה תמונה מצערת, לפיה חופי העיר בת ים נסגרים לרחצה על בסיס קבוע - שנתי ורב עונתי, והכול בעקבות תקלות במערכות הסניקה והביוב העירוניות. לנוחותך, למען הסדר הטוב, מצ"ב סקירה ממצה אודות התקלות שאירעו בחופי בת-ים בשלוש השנים האחרונות, אשר הביאו לסגירתם של חופי הרחצה, כדלקמן:

2007: ביום 1.11.07 נסגרו חופי בת ים לרחצה (חוף טובגו והסמוכים לו), בעקבות תקלה במערכת הביוב העירונית.

2008: ביום 7.3.08 דווח כי נאסרה הרחצה בחופי הרחצה הדרומיים של העיר (הדקלים והנפרד).

ביום 27.3.08 הורה משרד הבריאות על סגירתם של חופי הנפרד והדקלים עקב זיהום שהתגלה ביים.

2009: ביום 15.4.09 וביום 20.8.09 נסגרו החופים לרחצה, עקב זיהום מי הים.

נוכח ריבוי התקלות בעיר בת-ים נוצר הרושם, כי הטיפול במערך תשתיות הביוב העירוניות לשם מניעת זיהום חופי הרחצה והבטחת בריאות הציבור, אינו מצוי בראש סדר העדיפויות של הרשות המקומית והעומד בראשה, וזאת חרף הצהרותיך בנושא. כן דומה, כי טרם הופנמה חומרת הסכנות הבריאותית הטמונות בחשיפת הציבור לחיידקים, לצד הפגיעה בתדמית העיר ובחופיה.

לאור המצב המדאיג המתואר המתרחש בחופי עירך, נבקש להבין כיצד ייתכן כי מידי שנה נסגרים חופי עירך לרחצה, עקב הזרמת ביוב, וזאת חרף התראות חוזרות ונשנות מאת עמותת "צלול" וחרף התחייבויותיך לפעול לשדרוג כולל של מערכות הביוב העירוניות.

עוד נבקש, כי תפרט כיצד בכוונתך לפעול למניעת חדירתם של מי ביוב אל חופי הרחצה במקרה של תקלה במערכת הביוב בעירך, וכן לפרט אילו פעולות ננקטו על ידך, אם בכלל, לשם מניעת הישנותך.

למותר לציין, כי עמותת "צלול", כארגון סביבתי יציג, שומרת על זכותה לפעול בכל הכלים החוקיים העומדים לרשותה לשם מניעת זיהום ים, לרבות הגשת תובענה לפי החוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), תשנ"ב-1992.

בכבוד רב,

עו"ד שחר בריינברג

העתקים :

כ"כ יעקב לייצמן, סגן שר הבריאות
ח"כ גלעד ארדן, השר להגנת הסביבה
מר רני עמיר, ראש אגף ים וחופים
מר זאב פיש, מפקח ארצי- המחלקה לבריאות הסביבה, ירושלים
אינג' ולרי פוהורילס, משרד הבריאות- מחלקת בריאות הסביבה מחוז תל-אביב
יריב אברמוביץ, מנכ"ל עמותת צלול

27/08/2009

הודעה לעיתונות

"עמותת 'צלול' מצפה כי המשרד להגנת הסביבה ימצה את הדין עם האחראים על רצף מחדלי זיהום חופי בת ים בביוב"

כך כתבה היום עמותת "צלול" במכתבה לסמנכ"ל אכיפה במשרד להגנת הסביבה, בו היא מברכת על החלטתו של המשרד להגנת הסביבה לערוך שימוע לגורמים בעירייה האחראים על המחדלים שהביאו לסגירת חופי הרחצה בשבוע האחרון.

במהלך השנתיים האחרונות פנתה עמותת "צלול" לראש העיר בת ים ודרשה ממנו לנקוט בכל פעולות השדרוג ותחזוקת המנע הנחוצות בכל הנוגע לתשתיות הביוב בעיר, על מנת להבטיח את שלומם של חופי הרחצה ובריאות ציבור הרחצים.

חרף פניותיה החוזרות ונשנות של עמותת "צלול" בנושא זה, וחרף הצהרות והבטחות חוזרות מצד ראש העיר בדבר שדרוג התשתיות בעירו, לא חדלה תופעת סגירת חופי הרחצה בעיר בת-ים מלהתקיים על בסיס רב שנתי ורב עונתי.

בימים האחרונים נודע לעמותת "צלול" כי המשרד להגנת הסביבה החליט להטיל על עיריית בת ים קנס כספי על סך 4,000 ₪ וכן זימן את מנכ"ל העירייה לשימוע, בעקבות רצף סגירת חופי הרחצה בעיר החל מיום חמישי האחרון, ה-20.08.

היום פנה סמנכ"ל עמותת "צלול"- עזר פישלר לסמנכ"ל אכיפה במשרד להגנת הסביבה, מר יצחק בן דוד, במכתב בו הוא מביע תמיכתו בהחלטת המשרד להגנת הסביבה לנקוט באמצעי אכיפה נוקשים כנגד הגורמים האחראים בעירייה, ומבקש לעדכן את הציבור על תוצאותיו של הליך חקירת האירוע ועריכת השימוע.

לדברי עזר פישלר, סמנכ"ל עמותת "צלול": "אנו תומכים בהחלטתו של המשרד להגנת הסביבה לנקוט ביד קשה כנגד מזהמי ים, ובכלל זה כנגד עיריית בת ים, אשר עקב הזרמות ביוב חוזרות ונשנות בשנתיים האחרונות, נגרמה שרשרת אירועי זיהום ים בעקבותיהם נסגרו חופי העיר לרחצה. עמותת "צלול" לא תסבול זלזול בבריאות הציבור ובחוק, ותפעל בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותה כדי למצות את הדין עם המזהמים, אשר לרוב, פועלים במסגרת תחזוקת שבר ולא תחזוקת מנע."

לפרטים נוספים: סיגל בוקשטיין, 050-8816111

שלחו להדפסה

הרחצה אסורה

חוף אסור לרחצה
בבת-ים צילום: ריבי פרידמן

לחצו כאן להגדיל הטקסט

הביוב זרם לחוף; עיריית בת-ים תזמן לשימוע

דווקא בשיאה של עונת הרחצה גרמה תקלת ביוב ליהום ולסגירה של שני חופים בבת-ים; חוף שלישי נסגר בגלל זיהום חיידיקי; גם לפני ארבעה חודשים אירעה תקלת ביוב, ואשתדק היו עוד שני מקרים דומים. במשרד להגנת הסביבה החליטו להקשיח עמדות: העירייה נקנסה והמנכ"ל זמן לשימוע ויידרש לתת הסברים יעל דראל

דווקא בשיאה של עונת הרחצה, רגע לפני שהתלמידים מחליפים את החוף בספסל הלימודים, תקלה במערכת הביוב זיהמה שני חופים בבת-ים: החוף לדוגמה וחוף ריביירה. ביום חמישי האחרון הודיע משרד הבריאות כי הרחצה בשני החופים אסורה. היום (ב') הודיע המשרד על עוד חוף שנאסר לרחצה - חוף הסלע שבמימין התגלה זיהום חיידיקי.

זו אינה הפעם הראשונה השנה שחופים בבת-ים נסגרים בגלל גלישת ביוב. תקלה דומה אירעה באפריל ובגללה סגר משרד הבריאות את חופי העיר לשישה ימים. על רקע שני האירועים הללו - ומספר אירועים קודמים - החליט המשרד להגנת הסביבה לנקוט בצעד חריף.

ל-ynet נודע כי לצד קנס בגובה 4,000 שקל זמן המשרד את מנכ"ל העירייה לשימוע, בו יידרש לתת הסברים לתקלת החוזרות. בזמן ששלח ראש אגף ים וחופים רני עמיר לעירייה נכתב כי מראשית שנת 2008 ועד סוף השבוע האחרון נרשמו ארבעה אירועים במהלכם גלש ביוב לחופי בת-ים, והרחצה בהם נאסרה.

"במקרה של בת ים מדובר בתקלות חוזרות ונשנות במערכת הביוב, וכבר בשנת 2005 נערך שימוע לראש העירייה בנושא", אמר עמיר ל-ynet. הוא ציין עם זאת כי לאחר השימוע הקודם הורגש שיפור באופן הטיפול של העירייה במערכת הביוב והוכנה תוכנית לשדרוג תשתיות הביוב בעיר. "יאמר לזכותם שהם התחילו לעשות, אבל נראה שזה לא נעשה בקצב הראוי שכן התקלות נמשכות".

לדבריו, בשימוע הנוכחי יידרש נציג העירייה להסביר את ריבוי התקלות. "הפעם הוא יידרש לספק הסברים, אבל בפעם הבאה שתהיה תקלת ביוב - אנו נפתח בהליך פלילי כנגד העירייה", אמר עמיר.

עיקר הזיהום מביוב - בנחלים

לא רק במשרד להגנת הסביבה דורשים תשובות מעיריית בת-ים. עו"ד שחר ברייכנברג מעמותת "צלול", שיגר לאחרונה גם הוא מכתב לראש העיר שלמה לחיאני והזכיר לו שהורמת ביוב לים היא לא רק עבירה על החוק, אלא גם "פוגעת פגיעה אנושה בסביבה הימית, מסכנת את בריאות הציבור ולמעשה הופכת אותו לקורבן, קל וחומר כאשר התקלה מתרחשת בעיצומה של עונת הרחצה ומהלך חופשת הקיץ".

ברייכנברג פרט שורה של תקלות שאירעו במערכת הביוב העירונית בשלוש השנים האחרונות, והובילו בכל פעם לסגירת החופים לרחצה. כך למשל בחודש נובמבר 2007, אז נסגר חוף סובגו, וכאמור בשנת 2008 - אז אסר משרד הבריאות על הרחצה בחופי העיר במספר הדמנויות.

הרושם של האירוע האחרון מעיב מעט על הנתונים האופטימיים שמספק אגף ים וחופים. על פי הנתונים, השנה היו "רק" חמישה אירועי הגלשת ביוב לחופי ישראל לעומת 12 בשנת 2008. עם זאת, באגף מציינים כי הזיהום העיקרי מביוב נגרם דווקא לנחלים ולא לחופים. אשתדק למשל, נרשמו במשרד 125 אירועי הגלשת ביוב לנחלים.

עיריית בת-ים: שידרגנו את הצנרת הישנה

מעיריית בת-ים נמסר בתגובה: "... הנהלת העיר, עם כניסתה לכהונתה הראשונה לפני כחמש וחצי שנים, מצאה מערכת ביוב אשר מרביתה הוקמה עוד בשנת 1948, והחלקים החדשים שלה - דוגמת מכן השאיבה המרכזי - הוקמו בשנת 1972. בהחלטה חסרת תקדים בהיקפה השקיעה העירייה בחמש השנים האחרונות כ-40 מיליון שקלים לשדרוג ושיפור תחזוקת מערכת המים, השפכים, הביוב ותחנות השאיבה בעיר, כדי להתאימן לצריכה ההולכת וגוברת. עבודות אלה צמצמו באופן ניכר את התקלות במערכת הביוב שבגינן נגרמת הרמת הביוב לים.

"מה-1 ביולי קיבל לדיו תאגיד המים והביוב 'מי בת-ים', את האחריות השוטפת על ניהול משק המים והביוב של העיר בת-ים. יחד עם זאת, עיריית בת-ים תמשיך לעמוד בקשר שוטף עם התאגיד לקידום איכות המים בעיר..."

בנוגע לטענות עמותת "צלול" נמסר: "עיריית בת-ים מעריכה רבות את פעילותה של עמותת 'צלול' לטובת איכות החיים של תושבי ישראל. צר לנו כי הפעם בחרה העמותה להסיק מסקנות מוטעות שאין בינן לבין העובדות דבר, ובמקום לחזק את עיריית בת-ים על פעילותה בחרה לנגח אותה, בעוד העירייה עסוקה בשיקום תשתיות הביוב בעיר למען תושבי ישראל בהווה ובעתיד".

21 ביולי, 2009

נשלח בפקס. 04-9945584

לכבוד
מר עאדל אבו אל-היג'א
ראש העיר טמרה

דחוף

מכובדי,

הנדון: זיהום חופי עכו

אמש, יום ב' ה- 20 ביולי, דווחנו על ידי משרד הבריאות ובאמצעי התקשורת כי ביוב מהעיר טמרה זורם מזה מספר ימים בלא מפריע אל יובלי נחל נעמן ומשם אל הים תוך גרימת זיהום אשר הוביל לסגירת חופי העיר עכו לרחצה.

כפי שבוודאי ידוע לך, הזרמת ביוב אל הנחלים ואל הים מהווה עבירה פלילית על פי חוק המים, התשי"ט-1959 ועל פי החוק למניעת זיהום ים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988. מובן, כי אין כל הצדקה להזרמת ביוב גולמי אל הסביבה, בפרט כאשר הישוב טמרה חובר למכון טיהור שפכים חדש לפני כשנתיים!

עמותת "צלול" רואה בחומרה רבה את אירוע הזרמת הביוב, אשר, כפי הנראה, מקורו ברשלנות בתחזוקת מערכת הביוב העירונית. הדבר חמור עוד יותר כאשר מדובר בהזרמת ביוב גולמי אל הים, בעיצומה של עונת הרחצה.

תושבי עירך, כמו גם תושבי העיר עכו והסביבה, מעוניינים ואף זכאים ליהנות מהרחצה בחופי עכו. אולם, יאלצו כעת, כפי שנאלצו מזה מזה 3 (!) שנים, לכתת רגליהם לחופים אחרים משום זיהום שנמשך במהלך שנים אלה, ורק לאחרונה זכו לרחוץ בחופי העיר עכו עצמה.

אירוע ההזרמה החמור מהווה, אם כן, תזכורת עגומה לכך, כי ערים הממוקמות במעלה נחל נעמן ויובליו ממשיכות להתמקד בתחזוקת שבר ולא בתחזוקת מנע, עובדה אשר מובילה בסופו של דבר לנזק אקולוגי ולסיכון בריאותי.

עמותת "צלול" תפעל בכל הכלים החוקיים העומדים לרשותה, לרבות בכלים משפטיים, על מנת למנוע את הישנות המקרה ועל מנת לוודא כי חופי עכו יוחזרו לידי הציבור כשהם נקיים ובטוחים לרחצה. העמותה אף שומרת על זכותה לעשות שימוש בסמכותה על פי החוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), תשנ"ב-1992.

בשל האירוע החמור, נודה לך באם תורה לצוות העירייה לפעול, ללא דיחוי, לתיקון התקלה ולוודא כי לא תישנה עוד.

לתגובתך הדחופה, אודה.

בכבוד רב,
עזר פישלר
סמנכ"ל

העתיקים:

מר שמעון לנקרי, ראש העיר עכו
ד"ר יוסי ענבר, מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה
מר אלון זסיק, ראש אגף מים ונחלים-המשרד להגנת הסביבה
גב' דורית זיס, מנהלת מחוז צפון-המשרד להגנת הסביבה
מר זאב פיש, מפקח ארצי-משרד הבריאות
גב' חנה סלע, מהנדסת מחוז צפון-משרד הבריאות

עיריית תמרה

بلدية طمرة

טלפונים: 04-9946627/9946526

9948228/9945585

פקס: 04-9943529, 9945584

טלפון: 99461021 / 99461127-4

9948228/9945585

ת.ד. 63

דואר אלקטרוני ואינטרנט

www.TAMRA.muni.il

رقم البريد الالكتروني والانترنت

ص.ב 63

22/7/09

לכבוד

צליל - עמותת לאיכות הסביבה

רמת - גן

הנדון: מכתבכם מיום 21/7/09 לראש עיריית תמרה (זיהום חופי עכו)

הופתענו ממכתבכם הדחוף וההרירי על זיהום חופי עכו ומניעת הרחיצה בחופים הללו בגלל הביוב של עיריית תמרה. הרי עיריית תמרה הביוב שלה גלש לפני זה (בגלל אי היבור המשאבה לחשמל - ביוקרטיה שנמשכה שנים) ולא היה זיהום לחופי עכו ובאותה תקופה גם ביוב עכו וכרמיאל זרם לחוף עכו .

עיריית תמרה דואגת מאוד למניעת גלישת הביוב. כיום ששני שעבר היתה תקלה במשאבה בגלל בעיית השמל והתקלה תוקנה למחרת. זה קרה בשש - שבת והעירייה תקנה את זה אוטומטית. אני לא מאמין שהביוב שזרם בתקופה זו גרם לזיהום חופי עכו והגעמך וגרם לסגירת החופים לרחצה ואני מציע לחפש מקורות זיהום אחרים שהיו באותו יום ובאותה תקופה.

יש לציין שלא ייתכן שכל תקלה קטנה שתתרחש ישר אנשי המט"ש יתקשרו לעמותות לעתונות ולמשרד לאיכות הסביבה במקום להוגיע לעירייה על התקלה . אם היו מודיעים באותו יום זה היה מתוקן. ועיריית תמרה תקבל דוחות מפקח המשרד לאיכות הסביבה רק על סמך התלונה.

החיבור לחשמל בוצע לפני חודש רק לאחר שנים של לחכות לכך. תקלות תמיד קורה ויש תקלות שנמשכות שבועות וכדומה. לא ייתכן שתקלה שתמשך יום או יומיים תקפוץ העתונות והעמותות על כך.

אנו בהליך הרכבת מערכת התראה שתתן התראה על כל תקלה חשמלית.

לכבוד רב

 עאדל אבולהיגא
 ראש עיריית תמרה

העתיקים:

- ד"ר יוסי ענבר, מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה
- מר אלון זסי"ק, ראש אגף מים ונחלים-המשרד להגנת הסביבה
- גב' דורית זיס, מנהלת מחוז צפון-המשרד להגנת הסביבה
- גב' חנה סלע, מהנדסת מחוז צפון-משרד הבריאות
- מר עמרם, משטרה ירוקה, מ.א.ס, מחוז הצפון
- גב. פאינה יאגנוב, מ.א.ס, מחוז הצפון

תגובת העירייה

מעיריית תמרה נמסר דרך ד"ר דיאב שאהר מנהל היחידה האזורית לאיכות הסביבה שביום חמישי היתה תקלת חשמל בפעילות המשאבה ולכן במהלך סוף השבוע היתה זרימה . לא נראה לנו שזרימה זו היא שגרמה לגלישת ביוב חזקה לחופי הרחצה וכדאי לחפש מקור הזיהום העיקרי.

עיריית תמרה פועלת רבות לכך שלא תהיי זרימת ביוב . יש לציין שהרשלנות כל הזמן היתה ממוסדות אחרים שלא חברו את המשאבה למערכת החשמל ולכן הביוב זרם שנה שלמה ולא היתה כל התראה על זיהום חופי רחצה ומעניין למה כן הפעם. בקיצור לא נראה שהזיהום נגרם בגלל הזרימה החלשה שהיתה אבל התקלה תוקנה. חיבור החשמל התאפשר רק לפני תקופה קצרה ולכן עוד לא הותקנה מערכת התראה . מערכת התראה למקרה של תקלה במשאבה תותקן בקרוב.

-----הודעה מקורית-----

מאת : Samar Odeh <samar_odeh@hotmail.com>

תאריך: יום ד', יולי 22, 2009 11:40

נושא: רדיו חיפה

אל : dr_diab@netvision.net.il

>

> שלום ,

> בעקבות סגירתם של חופי עכו לרחצה עקב זיהום הנחלים נעמן-חילוון בביוב

> שהזרם מהם ישירות לחופי עכו ,

> פנתה היום עמותת "צלול" במכתב חריף לראש העיר טמרה- ממגה הזרם

> הביוב, וכן הגישה תלונה במשטרה בגין הזיהום .

> מצורפים למייל :

1- הודעה לעיתונות בנושא

2- העתר מהמכתב שנשלח

3- אישור על הגשת תלונה במשטרה.

السيد عادل ابو اليباء المحترم

السيد جاد زيان المحترم

هذا رد البلدية على كتابتي الذي وصل
الى السيد وبت باراداة هونت صيفا

شام